

Andrzej Krzyszowski, Wiktor Kudra, M. Wojciechowska, A. Sobucki

Sowinki, st. 23A, gm. Mosina, woj. poznańskie, AZP 56-27/-

Informator Archeologiczny : badania 25, 58-59

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rąty, st. 1
gm. Somonino, woj. gdańskie
AZP 14-39/40

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadził mgr Mirosław Fudziński. Finansowane przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Szósty sezon badań. Cmentarzysko ludności kultury wschodniopomorskiej ze śladami osadnictwa z epoki kamienia i z okresu wpływów rzymskich.

Kontynuowano prace wykopaliskowe w części południowej i zachodniej stanowiska, podjęte w poprzednim sezonie badawczym. W części południowej stanowiska, na granicy między polem a łąką wytyczono wykop o powierzchni 122 m². Odkryto w nim 2 paleniska (obiekty 69 i 70) zawierające fragm. ceramiki i węgiel drzewny. W części zachodniej wykopu, na gł. ok. 75 cm, wystąpiło na powierzchni 4 m² skupisko półwytworów krzemienych zawierające 5 wiórów krzemienych, 2 rdzenie krzemienne i 5 odpadów krzemienych. Obiekt ten (nr 74) jest śladem krótkotrwałego osadnictwa ludności z epoki kamienia.

W części zachodniej stanowiska wykop o powierzchni 96 m² usytuowano na terenie lasu przylegającego do pola. Odkryto 3 paleniska (obiekty nr 71 do 73). Zawierały one nieliczne fragm. ceramiki, na podstawie których obiekty te można przypisać osadnictwu ludności kultury wielbarskiej z przełomu II i III w. n. e. W części tej w poprzednim sezonie badawczym odkryto już palenisko z wczesnego okresu wpływów rzymskich.

Do wczesnego okresu lateńskiego można przypisać tylko 2 paleniska (obiekty nr 69 i 70) z wykopu w części południowej stanowiska.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku. Badania będą kontynuowane.

Sowinki, st. 23A
gm. Mosina, woj. poznańskie
AZP 56-27/-

Pracownie Konserwacji Zabytków
 w Poznaniu, Sp. z o. o. Pracownia Naukowo-Badawcza

Badania prowadził mgr Andrzej Krzyszowski (autor sprawozdania) przy współpracy dokumentalisty Wiktora Kudry oraz studentów archeologii z Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: M. Wojciechowskiej i A. Sobuckiego. Finansowane przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Poznaniu. Trzeci sezon badań. Punkt osadniczy (obozowisko?) z okresu późnego mezolitu, obozowisko kultury pucharów lejkowatych, osada kultury łużyckiej z okresu halsztackiego, cmentarzysko kultury pomorskiej z okresu późnohalsztacko-wczesnolateńskiego, osada kultury przeworskiej z okresu lateńskiego, cmentarzysko szkieletowe z okresu wczesnego średniowiecza (X/XI-XI w.), punkt osadniczy z okresu średniowiecza (XIV-XV w.).

Kontynuowano prace wykopaliskowe rozpoczęte na tym stanowisku w sezonach badawczych 1989 r. (wykop W I/89) i 1990 r. (wykopy W II-V/90). Założono kolejnych 8 nowych wykopów, oznaczonych symbolami W VI-XIII/91. Wyeksplorowano powierzchnię 5667 m². Właściwe prace eksploracyjne na terenie kolejnych odkrywek poprzedziła niwelacja terenu sprzętem mechanicznym (spychacz), polegająca na zdjęciu warstwy humusu o grubości 20-40 cm. Następnie wytyczono siatki arowe i dalszą eksplorację prowadzono wg powszechnie akceptowanych w archeologii metod inwentaryzacji i dokumentacji materiału źródłowego. W podobnym podłożu calcowym, jaki zanotowano w ubiegłych sezonach badawczych odsłonięto łącznie 142 obiekty nieruchome. Pozostały materiał źródłowy stanowi: ceramika naczyniowa — 1173 szt. i jedno całkowicie zachowane naczynie (kultura łużycka), polepa — 682 szt., krzemienie — 49 szt., 3 przedmioty z żelaza i fragm. kości z cmentarzyska szkieletowego.

W sekwencji chronologiczno-kulturowej wśród wyróżnionego materiału źródłowego wyodrębniono następujące jednostki kulturowe:

1. Punkt osadniczy (obozowisko?) z okresu późnego (?) mezolitu — zanotowano w ciągu 3 sezonów badawczych kilkanaście przedmiotów krzemiennych z tego horyzontu chronologicznego, m.in. rdzenie mikrolityczne, półtylczaki, drapacz tarnowiański.

2. Obozowisko kultury pucharów lejkowatych — nie reprezentowane przez żaden z odkrytych obiektów nieruchomych. Wyróżniono je na podstawie nielicznego zbioru ceramiki (łącznie w ciągu 3 sezonów stanowi je grupa kilkudziesięciu fragm. ceramiki, głównie pucharów lejkowatych).

3. Osada kultury łużyckiej — w obecnym sezonie badawczym reprezentowana jest przez 130 obiektów nieruchomych (łącznie w ciągu 3 sezonów odkryto ich 382), których wstępny podział funkcjonalny przedstawia się następująco: 75 obiektów o charakterze jam (odpadowych, zasobowych i w większości o funkcji nieokreślonej), 37 obiektów po dołkach posłupowych, 5 obiektów jako rumowiska piecy produkcyjnych, 5 ognisk, 2 półziemianki, pozostałe nie sklasyfikowane funkcjonalnie. Materiał ruchomy stanowi mocno rozdrobniona ceramika — ok. 650 szt., ok. 360 szt. grudek polepy, 1 fragmentarycznie zachowany przedmiot z żelaza (być może zapinka?).

4. Cmentarzysko kultury pomorskiej — reprezentowane jest przez 2 obiekty grobowe (łącznie odkryto 43 groby tej kultury). Oba odkryte groby występują wyłącznie w postaci naczyn-kłoszy (odwróconych do góry dnem), bez naczynia-popielnicy, pokrywek i bez szczątków kostnych. Oba naczynia-kłosze zachowane były w 1/3 swej pierwotnej wielkości, ich zrekonstruowane wymiary dowodzą pośrednio ich częściowo naturalnej destrukcji w czasach pierwotnych i świadczą, że być może część kłosza znajdowała się po jego umieszczeniu w jamie grobowej powyżej poziomu pierwotnego (?), stanowiąc zaczątek kopczyka ziemnego (?).

5. Osada kultury przeworskiej — zanotowano jak dotąd jedynie 2 obiekty z tego horyzontu czasowego. Stanowią je jamy o bliżej nieokreślonej funkcji (z dużą ilością w wypełniskach grudek polepy — łącznie 320 szt.). Z lokalizacji obiektów wynika, że można je bezsprzecznie łączyć z wcześniej odkrytą osadą tej kultury, umiejscowioną na stanowisku 23B.

6. Cmentarzysko szkieletowe z okresu wczesnego średniowiecza — odkryto dalszych 7 obiektów grobowych, co z dotąd odkrytymi daje łączną liczbę 150 grobów (ze 158 pochówkami). Stanowią one całkowicie uchwyconą północną peryferię cmentarzyska, dotąd brakującą. Kości w jamach grobowych słabo zachowane, bez wyposażenia, z wyjątkiem jednego grobu, który zawierał nóż żelazny. Orientacja pochówków na linii zachód-wschód. Z rozmieszczenia wszystkich dotąd odkrytych grobów wynika, że cmentarzysko zostało odkryte w całości — uchwycono pewnie wszystkie jego granice.

7. Punkt osadniczy z okresu średniowiecza — odkryto pojedynczy obiekt nieruchomy z tego okresu, którego funkcjonalnie bliżej nie określono. Jest on kształtu rowkowatego (dł. — 7,5 m, szer. — 0,5 m, miąższość — 0,4 m), a w jego wypełnisku zanotowano nieliczną toczoną na kole ceramikę (głównie tzw. stalowoszarą), węgle drzewne i bliżej nieokreślony typologicznie przedmiot z żelaza.

Podsumowując, w ciągu 3 sezonów badawczych 1989–1991 na 13 odkrywkach (wykopy W I–XIII) wyeksplorowano powierzchnię 14962 m², odkrywając 580 obiektów nieruchomych.

Dokumentacja i materiały z wszystkich sezonów badań wykopaliskowych przechowywane są w Pracowni Naukowo-Badawczej PKZ w Poznaniu, Spółka z o. o.

Zamierza się kontynuować badania terenowe, głównie w celu całkowitego odsłonięcia osady kultury łużyckiej, i, być może, pojedynczych obiektów grobowych kultury pomorskiej.